

на женската. На този ден се изпълнява моминският обичай Лазаруване. В него участват момичета в предженитбена възраст. На групи обикалят домовете, пеят на всеки от къщата специално разучени песни, получават от стопанките бели яйца, дребни монети. Според народното схващане при българите мома, която е лазарувала може да се омъжи.

Лазаруването в българската календарна обредност често се свързва с циганките. Това е интересен феномен. Те продължават и на практика съхраняват обичаи и обреди, които са изоставени от околното, съвместно живеещо с тях население – българите. Такъв е случаят в Силистренско. Циганки изпълняват непознат за околното българско население вариант на лазаруване с кукла „Лазар“. Вероятно се възприема в по-старо време от преселници от Източна Тракия (Марушиакова, Попов 1993: 204-205).

От средата на XIX век до 30-те - 40-те год. на XX век в Стара Загора колоритните фигури на лазаруващи циганки обикалят градските улици. „Сега, през Лазаровата седмица (70-те год. на XIX век – б.а.), която предшества Връбница, всички къщи на драга воля посрещат лазаркини – предимно циганки в шарено облекло. Премени и накичени, едни от тях пееха разни песни за берекет и пр., а други чевръсто играеха с кърпи в ръце. По обичая раздаваха им се пари и яйца и се поливаха с вода. Често слагунята ни Иванка издебваше лазаркините както играеха и ги поливаше с пълен котел с вода за смях на всички ни“ (Тошев 1935: 46).

В края на XIX век в Пловдив „В събота преди Връбница, на Лазаровден тръгваха лазаркините. Млади циганки, облечени в шарени рокли и блузи, накичени с какви ли не джунджурии, с малка китка на ухото. В къщи не ги пускаха, защото бяха крадливи. Пееха и играеха на двора. Всякога ги придружаваше някоя стара циганка, с бяла плитка, шарена забрадка, с два-три криви зъба в устата. Ходеше с младите да ги пази от „лошо око“ и да събира даровете и бакшишите. А между тези млади понякога имаше чудни красавици, стройни, изящни, мургави, с големи пламтящи очи. Ако някой мъж се опитваше да щипне скрито я ръка, я буза, започваха такива клетви и крясъци, че събираха махалата. Тежко и горко на донжуана! Потъваше в земята от срам, хеля ако беше женен“ (Алваджиев 1971: 117).

През първата половина на XX век в почти всички райони на страната (Пиринския край, Странджа, Сакар, Добруджа, Тракия) лазарки стават най-вече циганките. Лазарките обличат нови дрехи. В Карнобатско за случая слагат „пристилка обшита със сърма“. В Тракия не се закичват с цветя. В с. Бранище, Сакар имат своя войвода. Малките момичета винаги се придружават от майката. Тя припява и подръква с дайре (Тракия), „бие решето“ (Сакар), а децата играят. Стопанката им дава яйца, брашно, хранителни продукти, много рядко и дребни монети. Канглярите (гребенари) събират всичко в специални дисаги, които